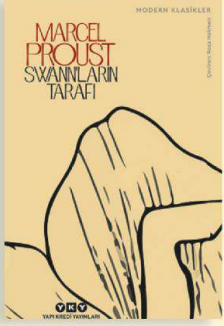
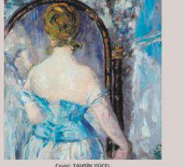

MARCEL PROUST (10 TEMMUZ 1871 - 18 KASIM 1922)

Proust ve ihlamur kokulu kayıp zamanlar!

MARCEL PROUST
SWANN'IN
BİR AŞKI

Bellek ve anıların iç süreçlerdeki zincirleri pas tutmaz Proust'ta. Kendi hiçliği (nihilizmi) ile kapatılmıştır Proust! Swann'ların Tarafı'nda yazdığı gibi "Asıl gerçek bir hiçliktir belki, düşümüzde de var olan". Dostoyevski ile buluşmuş bu iç gerçeklikler, bu kayıp zaman ve adım adım bıraktığı izler kayıp zamanlarla buluşmadır... Ölümünün 150. yılına doğru Proust'un sonsuzluğuna selam!*

NECDET BATUM

MADDENİN UYANDIRDIĞI DUYGULARI!

Uçsuz bucaksız uzamların içinde barındığı gürültülü sessizlikler, hayalin alabildiğine sınırsız mekânlarını barındırdığı genişlik ve sislerin yoğunluğu ve belirsizlik ve hislerin de boşuntulu anları, o susku...

Marcel Proust'un Swann'larının mahallesi aralıklarında hüküm sürer. Swann'ların mahallesinde Proust, uçsuz bucaksız, ıssız iç yolculuklarında gezinir.

Proust'a tatların, renklerin, kokuların da içelleştirildiği tutkular da gerekir - ki onları da bulur -.

O süreçte anlar, bütün bir zamana dönüşür. Renkler ve azıcık açan çiçekler, kendi kendisi olan kokularla buluşur.

Okuyucu çağrışımlarla Proust'ta kendi gizil açılımını bulmaya başlar:

"Evet bu ruhlar, bizim için, ancak onların saklandıkları yer olan bir ağacın yanından geçeceğimiz ya da bir nesneye sahip olacağımız güne kadar kayıptırlar. Fakat bir çoğumuzun belki hiç idrak edemeyeceği bir gün geldi mi ruhlar titreşirler ve biz kendilerini tanıyıp tanımaz onları büyüleyen sır bozulur."

Bu suretle biz onları kurtarmışızdır; onlar da bu sayede ölümlü yaşamaya başlamışlardır. Zekâmızın bu yolda sarf ettiği gayretler beyhudedir.

Geçmiş gün, bu zekânın nüfuz bölgesi dışında, bizim ummadığımız bir maddi nesnenin içindedir ve onu keşfetmemiz ancak bu maddenin bizde uyandıracağı bir duyguya bağlıdır." (M. Proust)

LÉONIO HALA VE ZAMAN SİHİRBAZI MARCEL!

Léonio Hala'nın ihlamur çayına ıslanan madlen çikolatasının ilk ve kendi kendisinin tatlarıyla belirginleşen o güzel koku roman sanatına farklı boyutlar katar. Sanki herkes birlikte yaşıyor, Verdürinler semtindeki Combray malikânelerinde...

Proust, Léonie Hala'sını şöyle anlatır: "Kum, yaprak ve soluk çiçek kokularını lezzetle koklamasını bilen halam, kaynar ihlamurla dolu fincanına küçük madlen çikolatasını batırarak ve bunun kâfi derecede yumuşayan bir parçasını bana uzatacaktır".

Ihlamurun ve madlen çikolatasının uyuklu rayihası bu iç süreçlerin uyarıcı nesnelere olur. Tüm bu süreçte hüküm süren varoluşsal felsefesiyle bir zaman sihirbazıdır Proust.

"Zaman bir eşya değil, bir düşüncedir" der Dostoyevski. Tüm bunlar, bu içsel dokular ortamı Tanpınar'da, "saat" tematiğinde yoğunlaşır.

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ'NDEN...

"Bu kahvede neler konuşulmazdı ki? Tarih, Bergson felsefesi, Aristo mantığı, Yunan şiiri, psikanalizm, spiritüalizm, alelade dedikodu, çıplak hikâye, günlük siyasi olaylar, birbirleriyle sarmaş dolaş, biri öbürünü yarıda bıkarak, çok yüklü, beraberinde her rast geldiğini taşıyan bir bahar seli gibi kabarık bu konuşmada boşuna ve şaşırtıcı akar giderdi..."

Hepsi çok uzun bir uykudan, bir çeşit ölümden sonra hatırlanır gibi... Kant'ın imperatifleri bu sayıklamaya benzer konuşmada, sadece günlük hayatı uyuşturmak için icat edilmiş şeylerdi. En sıhatli vaka bile söyleniş tarzı için anlatırdı." (Ahmet Hamdi Tanpınar / Saatleri Ayarlama Enstitüsü / Dergâh Yay.).

BİR ZAMAN DEVRİMİ!

Tanpınar'la, Proust'un belirlediği ipuçları birbirleriyle buluşur. Tanpınar'ın sentezindedir Proust'un zaman dokuları.

Belki de Godot'nun beklediği de bu aralıksız sürüp giden, uçsuz zaman aralıklarının beklentisidir. Zâtürreye yakalanmış hassas bir ruhun ardı arkası kesilmeyen Verdürin seyirleridir. Öyle ki sanki imgeleriyle oralarda yaşamakta başkaları da. Tanpınar da bu izleğin izleyicisi rolünü taşır.

Bellek ve anıların iç süreçlerdeki zincirleri pas tutmaz Proust'ta. Kendi hiçliği (nihilizmi) ile kapatılmıştır Proust!

Swann'ların Tarafı'nda yazdığı gibi "Asıl gerçek bir hiçliktir belki, düşümüzde de var olan".

Dostoyevski ile buluşmuş bu iç gerçeklikler, bu kayıp zaman ve adım adım bıraktığı izler kayıp zamanlarla buluşmadır...

Ölümünün 150. yılına doğru Marcel Proust'un sonsuzluğuna selam! ■

***Swann'ın Bir Aşkı / Marcel Proust / Çev. Tahsin Yücel / Can Yay. / 240 s.**

Kayıp Zamanın İzinde - Swann'ların Tarafı / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 400 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Çiçek Açmış Genç Kızların Gölgesinde / Marcel Proust / Çev. Ahmet Güntan, Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 472 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Sodom ve Gomorra / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 488 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Albertine Kayıp / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen, Ahmet Güntan / Yapı Kredi Yay. / 282 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Guermantes Tarafı / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 575 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Yakalan Zaman / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 328 s.

Kayıp Zamanın İzinde - Mahpus / Marcel Proust / Çev. Roza Hakmen / Yapı Kredi Yay. / 384 s.

